

ผลกระทบต่อสมาชิกชุมชนเมืองในมิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจภายใต้สถานการณ์
การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา – 19 (Covid-19)

หรือสถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่

**The Impacts of Economic and Social Matters to Members of Urban
Community from the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)
Pandemic or Emerging Disease Conditions**

แสน กิรินวนันท์¹, สิริยา รัตนช่วย²,

เบญจรัตน์ สัจกุล³ และ โกสิน เทศวงษ์⁴

มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช^{1,3,4}, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์²

Saen Keeratinawanun¹, Siriya Rattanachua²,

Benjarat Sutjakul³ and Kosin Tesawong⁴

Navamindradhiraj University^{1,3,4}, Thammasat University², Thailand

Corresponding Author, E-mail: Saen@nmu.ac.th

บทคัดย่อ

การเกิดขึ้นของสถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่หรือสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา – 19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลกนำมาสู่ผลกระทบต่อทุกประเทศในโลกรวมถึงประเทศไทย ทั้งนี้บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 (Covid-19) ของสมาชิกชุมชนเมืองวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ภายในแพลตฟอร์ม เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย 2) เพื่อศึกษาแนวทางปรับตัวหรือแนวทางแก้ไขปัญหาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา - 19 ของชุมชนกรณีศึกษาทั้งสามชุมชน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 4 กลุ่มหลักคือ 1) กลุ่มผู้นำของทั้งสามชุมชน จำนวน 21 คน 2) กลุ่มวัยเด็กทั้งสามชุมชน จำนวน 21 คน 3) กลุ่มวัยแรงงานทั้งสามชุมชน จำนวน 21 คน 4) กลุ่มวัยผู้สูงอายุ จำนวน 21 คน รวมทั้งสิ้น 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสาร 2) การสังเกต 3) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 4) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มวัยเด็กทั้งสามชุมชนที่ได้รับร่วมกันคือ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากการเรียนออนไลน์และอุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 สำหรับกลุ่มวัยแรงงานทั้งสามชุมชนที่ได้รับร่วมกันคือ รายได้ที่ลดลง รายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น นั่นนอกระบบ ส่วนกลุ่มวัยผู้สูงอายุทั้งสามชุมชนที่ได้รับร่วมกันคือ ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากอุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 ยาของผู้สูงอายุ ทั้งนี้

* วันรับบทความ : 12 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ 17 มีนาคม 2567; วันตอบรับบทความ : 20 มีนาคม 2567

Received: March 12 2024; Revised: March 17 2024; Accepted: March 20 2024

ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid-19) ของกลุ่มวัยเด็กทั้งสามชุมชนที่ได้รับร่วมกันคือ การปรับตัวจากการเรียนออนไลน์ การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยลง สำหรับกลุ่มวัยแรงงานทั้งสามชุมชนที่ได้รับร่วมกันคือ การปรับตัวจากรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนไป การปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวมากขึ้น การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนลดลง ภาวะเครียด ส่วนกลุ่มวัยผู้สูงอายุทั้งสามชุมชนที่ได้รับร่วมกันคือ ขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้สูงอายุด้วยกัน ปัญหาสุขภาพจากการขาดการออกกำลังกายและพักผ่อนไม่มีคุณภาพ และภาวะเครียด

คำสำคัญ: การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19; สถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่; ชุมชนเมือง

Abstract

The emergence of a new disease situation or the spread of the Coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic has had a significant impact on all countries around the world, including Thailand. The objectives of this research article were 1) to study the economics and social impacts of the epidemic situation in the emerging disease and the coronavirus-19 - 19 (COVID-19) among urban community members, children, working people, and elderly In Sirisat Flat, Dusit, Talat Noi Community Samphanthawong and Koh Klang community Khlong Toei. 2) to study how to adapt or solve problems in the situation of the spread of the coronavirus-19 - 19 in the three case study communities. It is a qualitative research. There were 4 main groups of informants: 1) leaders of the three communities, including 21 people. 2) groups of childhood in all three communities, including 21 people. 3) groups of adults in all three communities, including 21 people. 4) groups of elderly, including 21 people. There were a total of 84 people. The tools, that collect data consisted of 1) documentary, 2) observation, 3) in-depth interviews, 4) focus groups.

The results of this study found that the economic impact of the childhoods in 3 communities was increased costs both from online learning and coronavirus-19 prevention equipment for the three working age groups that have been received altogether with decreased income, increased expenses, and informal debt. As the elderly age group in all three communities, what is increased costs both from protective equipment against the coronavirus-19 (COVID-19) and medicine for elders. The social impact of the epidemic situation in the emerging disease coronavirus-19 (COVID-19) that the three childhood groups received together were adjusting from online learning and Less interaction with friends. The working age group in the three communities adapted to changing work styles, more interaction with family, decreased relations with their friends, and increased stress levels. As the elderly age group in all three communities, as lack of interaction with the elders, health problems because of lack of exercise, poor quality rest, and stress.

Keywords: Coronavirus Disease 2019 Pandemic; Emerging Disease Conditions; Urban Community

บทนำ

การระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 หรือโควิด - 19 เริ่มมีการแพร่ระบาดในช่วงปี พ.ศ. 2562 - 2563 ซึ่งเป็นการเกิดโรคอุบัติใหม่ที่เป็นการระบาดไปทั่วโลก โดยมีสาเหตุจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นประมาณเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งพบขึ้นครั้งแรกที่นครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และได้เริ่มแพร่ระบาดไปทั่วโลก (Manuel Arias, Maldonado, 2020) การเกิดขึ้นของโรคระบาดครั้งนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง รวมถึงประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบทั้งระดับมหภาคและจุลภาค ครอบคลุมทุกจังหวัดของประเทศไทย ขณะเดียวกันหากพิจารณาผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 ที่เกิดการแพร่ระบาดในประเทศไทยระลอกล่าสุดยังได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเปราะบางของประชากรในเมืองจำนวนมาก ซึ่งการตกหล่นเชิงระบบของประชากรเมืองที่ทำให้คนเมืองเต็มไปด้วยความเสี่ยงในมิติต่าง ๆ และยากที่จะเข้าถึงโอกาสในการยับยั้งสถานะทางสังคมได้สะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 นอกจากจะส่งผลกระทบทางตรงต่อสุขภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจและยังสะท้อนให้เห็นความเปราะบางทางด้านสุขภาพ ตลอดจนระบบการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ที่เกิดความผิดพลาดจนเกิดปัญหาตามมาโดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนหรือคนเปราะบางในเมือง ทั้งนี้ การระบาดในระลอกล่าสุดช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2564 ได้เกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในพื้นที่ชุมชนแออัด ซึ่งผู้ที่ติดเชื้อหรือกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่ต่างเป็นกลุ่มวัยแรงงานหรือผู้ที่มียาได้น้อยแทบทั้งสิ้น ตามมุมมองของคณะผู้วิจัยนั้นการระบาดระลอกล่าสุดได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเปราะบางของประชากรในเมืองจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 ทั้งมิติทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งกลุ่มประชากรในเมืองหลวงต่างได้รับผลกระทบแทบทั้งสิ้น เมื่อพิจารณากลุ่มวัยแรงงานจากชุมชนแออัดภายในชุมชนเมืองเหล่านี้ต่างมีภาระหน้าที่ต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวของตนเอง ทั้งที่เป็นผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน และส่งผลต่อเนื่องไปถึงคุณภาพชีวิตของกลุ่มเด็กและเยาวชนในครอบครัว ที่เด็กหลายรายจะต้องออกจากโรงเรียนเพื่อลดค่าใช้จ่ายและช่วยหารายได้ให้กับครอบครัวเพิ่มเติม ขณะที่บางครอบครัวไม่มีเงินมากพอต่อการนำผู้สูงอายุไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล จึงใช้วิธีการซื้อยารักษาโรคประจำตัวโรคมารับประทานเองเป็นการรักษาตามอาการ นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชน ที่ร้านค้าขนาดเล็กถือเป็นที่พักของครัวเรือนภายในชุมชน มีรายได้ลดลงตามกำลังซื้อของสมาชิกชุมชนที่ลดลงตามไปด้วย นอกจากนี้ ความเปราะบางด้านที่อยู่อาศัยถือเป็นมูลเหตุสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว โดยชุมชนเมืองจำนวนมากไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อความเปราะบางทางด้านสุขภาพ ที่เอื้อต่อการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 ให้ลุกลามอย่างรวดเร็ว หากแต่ยังเผยให้เห็นถึงความเปราะบางอันเกิดจากนโยบายที่อยู่อาศัยและการใช้ที่ดินในเมืองของภาครัฐควบคู่อีกด้วย ด้วยความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์วิกฤติโรคระบาด และช่องว่างของชุดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 ที่ได้กล่าวมาข้างต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 ปรากฏ การศึกษาวิจัยในมิติต่าง ๆ โดยการวิจัยของ วิทยา วาโย และ คณะ (2563) เรื่องการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID - 19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียน การสอน พบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่จำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อให้การเรียนรู้เกิด ความต่อเนื่องสถาบันทางการศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวด้วยการออกแบบการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งวางแผนการรับมือกับภาวะหยุดชะงักทางการศึกษา (Education Disruption) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ตามปกติและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ประกอบกับการวิจัยของ พิมสิริ ภูศิริ และ คณะ (2565) เรื่องการติดเชื้อโควิด 19 ในเด็ก พบว่า โควิด - 19 ส่งผลกระทบต่อบุคคลทุกวัยรวมทั้งวัยเด็ก ซึ่งวัยนี้ยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการดูแล ตนเอง การเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ยังไม่สมบูรณ์ จึงควรได้รับการดูแลและเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ซึ่งการติดเชื้อนอกจากจะส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมแล้ว ยังส่งผล กระทบต่อการเรียนรู้ พัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก อีกทั้ง การวิจัยของ วรธา มงคลสืบสกุล (2565) เรื่องแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การพัฒนาทักษะแรงงาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงหลังยุคโควิด - 19 พบว่า หลายภาคส่วนได้เริ่มดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะแรงงานในรูปแบบ Up skill, Re skill และ New skill ภาครัฐพบกับความท้าทายหลายประการ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ระบบการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โอกาสในการเข้าถึงงานและการ เข้าถึงการพัฒนาทักษะของกลุ่มเปราะบาง ประกอบกับการวิจัยของ แจ่มจันทร์ เทศสิงห์ และ พัทธี แวงวรรณ (2564) เรื่องบทบาทของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้ห่างไกลจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุ ถือเป็นประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อและก่อให้เกิดอาการที่รุนแรงตามมาได้ เนื่องจาก ผู้สูงอายุเป็นวัยที่ร่างกายเสื่อมถอยประกอบกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว จึงเป็นความท้าทายที่สำคัญ ต่อบทบาทของพยาบาลในการดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนให้ห่างไกลจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการเข้ารับวัคซีนโควิด - 19 เพื่อลดความรุนแรงและเสียชีวิต จากการทบทวนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ ไวรัส โคโรนา - 19 โดยภาพรวมบ่งชี้ให้เห็นว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นสร้างผลกระทบให้กับประชากรทุกกลุ่ม วัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และเกิดขึ้นในหลากหลายมิติ

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้พยายามเชื่อมโยงร้อยรอยต่อขององค์ความรู้จากปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่นี้ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบในมิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับคนเมืองในบริบทของความเป็นชุมชนเมืองและมหานคร จึงทำให้การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เลือกชุมชนเมือง ในเขตกรุงเทพมหานคร อันเป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 มากที่สุด ขึ้นมาเป็นพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 3 ชุมชนคือ ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ เป็นตัวแทนของชุมชนอาคารพาณิชย์หรือชุมชนตลาดของชาวจีนเมือง ส่วนชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เคหะศรีย่าน เขตดุสิต เป็นเป็นชุมชนที่เป็นตัวแทนของชุมชนอาคารสูงในเมือง และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย เป็นตัวแทนของชุมชนแออัดในเมือง ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่เขตเมืองใหญ่ เป็นชุมชนเมืองที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาในทุกมิติ และเป็นพื้นที่สำคัญที่สามารถแสดงให้เห็นถึงกระบวนการหรือพัฒนาการความเป็นเมือง (Urbanization) ที่ส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อชุมชนภายในพื้นที่เมืองเป็นระยะเวลายาวนาน ซึ่งอิทธิพลความเป็นเมืองได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนเมืองในมิติต่าง ๆ เป็นอย่างมากตั้งแต่มิติทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และระบบสาธารณสุข รวมถึงได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 อย่างต่อเนื่อง นำมาใช้ศึกษาด้วยโจทย์การวิจัยหลักคือ สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา - 19 (Covid-19) ส่งผลกระทบต่อมิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกชุมชนเมือง (กลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ) ในพื้นที่ชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย อย่างไร และโจทย์การวิจัยรองคือ ชุมชนเมืองทั้งสามชุมชนมีแนวทางปรับตัวหรือแนวทางแก้ไขปัญหภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา - 19 อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 (Covid-19) ของสมาชิกชุมชนเมืองวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุภายในแฟลตสิริสาสน์ เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย
2. เพื่อศึกษาแนวทางปรับตัวหรือแนวทางแก้ไขปัญหภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา - 19 ภายในชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพในลักษณะของการบรรยาย (Descriptive method) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) เครื่องมือการวิจัย

1.1) การศึกษาเอกสาร (Documentary study) โดยใช้ทั้งเอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรอง เช่น บันทึกเรื่องราวและประวัติศาสตร์ชุมชน บทสัมภาษณ์ รายงานผลดำเนินงานและข้อมูลสถิติขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของชุมชนเมืองที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชน เป็นต้น

1.2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยใช้เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกประเด็นที่ศึกษา ซึ่งใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ถูกกำหนดขึ้นทั้ง 2 ข้อให้ชัดเจน

1.3) การสังเกต (Observation) โดยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non participant observation) เช่น การสังเกตการณ์การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ตลอดจนลักษณะทั่วไปของชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชน เป็นต้น

1.4) การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus group) เป็นเครื่องมือหลักอีกหนึ่งเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกประเด็นที่ศึกษา ซึ่งใช้ในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยที่ถูกกำหนดขึ้นทั้ง 2 ข้อให้ชัดเจน

2) ขอบเขตด้านเนื้อหาและประเด็นที่ศึกษา

2.1) ศึกษาและวิเคราะห์ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และเชื้อไวรัสโคโรนา ของสมาชิกชุมชนเมืองวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุภายในแพลตฟอร์มสิริสาสน์ เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย

2.2) ศึกษาและวิเคราะห์ แนวทางปรับตัวหรือแนวทางแก้ไขปัญหาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 ภายในชุมชนแพลตฟอร์มสิริสาสน์ เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย

3) ขอบเขตด้านพื้นที่

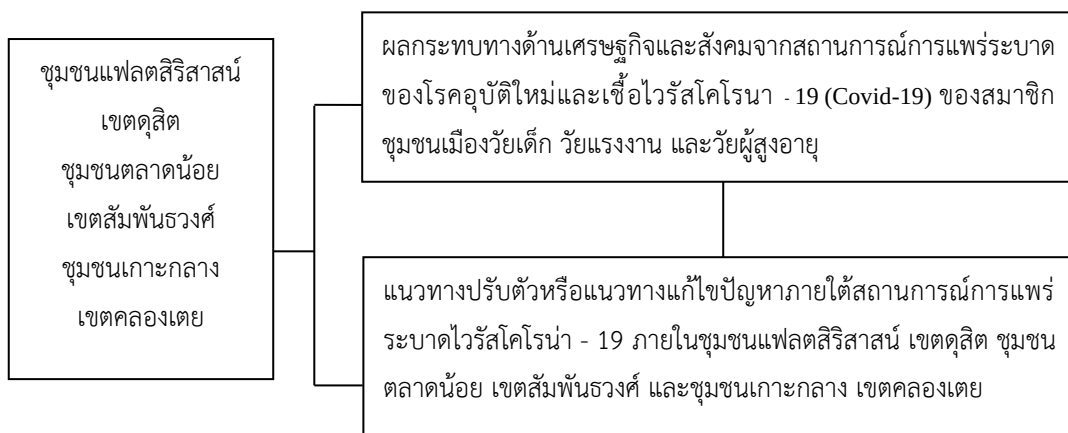
คณะผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตในการศึกษาไว้เฉพาะในพื้นที่ชุมชนเมืองหลวง กรุงเทพมหานคร โดยทำการเลือกชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา 3 ชุมชนคือ ชุมชนแพลตฟอร์มสิริสาสน์ เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร โดยหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ที่กรณีศึกษาเป็นไปตามลำดับขั้นจากหน่วยใหญ่ไปยังหน่วยย่อย โดยเริ่มจากการคัดเลือกในระดับจังหวัดและไปสู่นิเวศย่อยสุดท้ายในระดับชุมชน อันเป็นลักษณะการคัดเลือกพื้นที่ที่มีนัยยะสำคัญของความเป็นพื้นที่เขตชุมชนเมือง และใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงในพื้นที่เขตเมืองใหญ่ ดังนั้น การคัดเลือกพื้นที่ในระดับจังหวัด คณะผู้วิจัยกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องของความสำคัญในการเป็นตัวแทนของประเทศไทยและการเป็นตัวแทนของจังหวัดที่มีความเป็นตัวแทนชุมชนเมืองอย่างรอบด้านและต้องเป็นจังหวัดที่ได้รับการพัฒนาทุกมิติอย่างรอบด้านเป็นสำคัญ

ด้วยหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยเลือกกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่หลักในการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ในการลงพื้นที่ภาคสนาม (Field Study) แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ไปยังชุมชนเมืองหลวง ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เผชิญกับสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 และสมาชิกชุมชนทุกกลุ่มวัยสามารถดำรงอยู่และปรับตัวให้เข้ากับบริบทของความเป็นมหานครในสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างน่าสนใจ ทำให้คณะผู้วิจัยเลือกพื้นที่ชุมชนที่เข้ากับหลักเกณฑ์นี้ขึ้นมา 3 ชุมชนเมือง ที่จะใช้เป็นตัวแทนชุมชนเมืองในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ชุมชนอาคารสูงคือ ชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เขตดุสิต ชุมชนตลาดอาคารพาณิชย์คือ ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ ชุมชนแออัดคือ ชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

4) ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยใช้ระบบตัวแทนโดยมีกลุ่มเป้าหมายในการจัดเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่มหลักคือ (1) กลุ่มผู้นำ จำแนกออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน กลุ่มผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัคร กลุ่มกิจกรรมภายในชุมชน รวมทั้งสามชุมชนกรณีศึกษาจำนวน 21 คน (2) กลุ่มวัยเด็กทั้งสามชุมชน จำนวน 21 คน (3) กลุ่มวัยแรงงานทั้งสามชุมชน จำนวน 21 คน (4) กลุ่มวัยผู้สูงอายุ จำนวน 21 คน ดังนั้น จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสามชุมชนกรณีศึกษาทั้งสิ้น 84 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid-19) ของสมาชิกชุมชนเมืองวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ของชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เคหะศรียาน เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยเด็กของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ หนึ่ง การเรียนออนไลน์ที่ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น เช่น อินเทอร์เน็ตและค่าไฟฟ้า ทั้งนี้ การเรียนออนไลน์ได้กลายมาเป็นรูปแบบเดียวของการสร้างการเรียนรู้ให้กับกลุ่มวัยเด็กที่จำเป็นต้องเรียนหนังสือและหาความรู้ การปรับตัวของระบบการศึกษาในภาพรวมจึงมีความสำคัญอย่างมากที่จะต้องออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์มากที่สุดถึงแม้จะเป็นรูปแบบการเรียนออนไลน์ สอง ความไม่เพียงพอต่ออุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 ทั้งหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ และอุปกรณ์ทำความสะอาดต่าง ๆ ทั้งด้วยปัจจัยด้านราคาที่สูงอย่างมากในช่วงแรกของการแพร่ระบาดและปัจจัยด้านการเข้าถึงสินค้าและผลิตภัณฑ์เหล่านี้ด้วยข้อจำกัดของความสามารถในการผลิตภายในประเทศควบคู่กับการนำเข้าจากต่างประเทศที่อยู่ในปริมาณจำกัดเช่นกัน ซึ่งการป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 ด้วยการใช้อุปกรณ์ป้องกันอย่างถูกต้องถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 ที่กลุ่มวัยเด็กของ 2 ชุมชนคือ ชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เขตดุสิต และชุมชนเกาะกลาง คลองเตย ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน เนื่องจากบริบทสภาพแวดล้อมชุมชน เศรษฐกิจรากฐานของชุมชน และสถานะทางเศรษฐกิจในระดับครอบครัวของสมาชิกชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 2 ชุมชนนี้ อยู่ในลักษณะใกล้เคียงกันคือ เป็นบริบทชุมชนแออัดขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในลักษณะแรงงานนอกระบบเป็นส่วนใหญ่ เช่น หาบเร่แผงลอย ค้าขายขนาดเล็ก และรับจ้างทั่วไป มีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินในระดับครอบครัว และมีปัญหาหนี้้นอกระบบเพิ่มขึ้นอย่างมากจากการเกิดขึ้นของสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 เป็นเวลายาวนานหลายปีติดต่อกัน ทำให้กลุ่มวัยเด็กของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 2 ชุมชนนี้ได้รับผลกระทบในลักษณะเดียวกันเพิ่มขึ้นมาคือ หนึ่ง การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพถูกจำกัดด้วยสถานะทางการเงินของครอบครัว สอง การพักผ่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งการเล่นเกมส์ออนไลน์ การใช้แอฟริเคชั่นออนไลน์ และการรับชมความบันเทิงผ่านสื่อออนไลน์ถูกใช้อย่างจำกัด สาม ข้อจำกัดทางการเงินทำให้การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ลดลง ทั้งนี้ ด้วยความแตกต่างในเชิงบริบทสภาพแวดล้อมชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองย่านการค้าดั้งเดิมของกรุงเทพมหานคร บริเวณโดยรอบเชื่อมต่อกับย่านการค้าสำคัญมากมาย โครงสร้างพื้นฐานของความเป็นมหานครมีครบถ้วน เศรษฐกิจรากฐานของชุมชนและสถานะทางเศรษฐกิจในระดับครอบครัวของสมาชิกชุมชนตลาดน้อยอยู่ในระดับร่ำรวยและมีกินมีใช้ไม่ขัดสน สมาชิกชุมชนส่วนใหญ่มี

ทั้งแรงงานนอกระบบที่เป็นเจ้าของธุรกิจร้านค้า และแรงงานในระบบที่เป็นทั้งข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชน ดังนั้น เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 เป็นระยะเวลายาวนานหลายปีติดต่อกัน ถึงแม้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อเศรษฐกิจรากฐานของชุมชนตลาดน้อยและสถานะเศรษฐกิจระดับครอบครัวของสมาชิกชุมชนตลาดน้อยเช่นเดียวกับชุมชนอื่น แต่สมาชิกชุมชนตลาดน้อยก็ยังมีเงินทุนที่มาจากเงินเก็บสะสมหรือเงินออมไว้ใช้จ่ายในช่วงสถานการณ์โรคระบาดครั้งนี้ให้ผ่านพ้นไปได้ ทั้งนี้ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 ที่กลุ่มวัยเด็กของชุมชนตลาดน้อยได้รับ ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างจากชุมชนกรณีศึกษาอีก 2 ชุมชนข้างต้นคือ หนึ่ง การใช้สื่อออนไลน์ทุกรูปแบบที่เพิ่มขึ้น ทำให้ภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นทุกเดือน สอง น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มวัยเด็ก จากการรับประทานอาหารที่สะดวกและสามารถรับประทานได้ตลอดทั้งวันเมื่อต้องกักตัวอยู่ในที่พักอาศัยเป็นเวลานาน สาม ค่าใช้จ่ายในการเตรียมอุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 ที่เพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าการเข้าถึงการซื้อและราคาของอุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 จะหาซื้อได้ยากและมีราคาสูงมากในช่วงแรกของการแพร่ระบาด แต่ผู้ปกครองของกลุ่มวัยเด็กชุมชนตลาดน้อยจะต้องพยายามสั่งซื้อและจัดหาเอาไว้ให้กับเด็กและสมาชิกทุกคนในครอบครัวไว้ใช้ป้องกันอยู่ตลอด เนื่องจากวิตกกังวลถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มวัยเด็กหากเกิดการติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 หรือป่วยด้วยโรคโควิด - 19 ซึ่งผลที่เกิดขึ้นต่อร่างกายของเด็กจะร้ายแรงกว่าค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเพื่อการป้องกันมาก จึงทำให้ผู้ปกครองของกลุ่มวัยเด็กชุมชนตลาดน้อยยอมมีภาระค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่สูงขึ้นจากการจัดซื้ออุปกรณ์ป้องกันเหล่านี้

ทั้งนี้ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยแรงงานของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ หนึ่ง การลดลงของรายได้หรือการขาดรายได้ และการเพิ่มขึ้นของรายจ่าย สอง ความไม่เพียงพอของอุปกรณ์ป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 แต่ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 ที่กลุ่มวัยแรงงานของ 2 ชุมชนคือ ชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เขตดุสิต และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันเนื่องจากเป็นชุมชนแออัดขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน มีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินในระดับครอบครัว และมีปัญหานี้นอกระบบเพิ่มขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 เป็นเวลายาวนานหลายปีติดต่อกัน ทำให้กลุ่มวัยแรงงานของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 2 ชุมชนนี้ได้รับผลกระทบในลักษณะเดียวกันเพิ่มขึ้นมาคือ หนึ่ง การเพิ่มขึ้นของหนี้สิน สอง การลดลงของการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน สาม การรับชมสื่อความบันเทิงออนไลน์ลดลงเนื่องจากความจำเป็นในการประหยัดรายจ่าย สี่ ปัญหาสุขภาพร่างกายเรื้อรังจากการไม่เคยได้รับการตรวจสุขภาพ ปัญหาโรคประจำตัว และการซื้อยามารักษาอาการด้วยตัวเอง ห้า การเลือกรับประทานอาหารที่ถูกจำกัดด้วยรายได้ที่ลดลง อย่างไรก็ตาม ด้วยความแตกต่างในเชิงบริบทสภาพแวดล้อมชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เมืองย่านการค้าดั้งเดิมของกรุงเทพมหานคร เศรษฐกิจรากฐานของชุมชน

และสถานะทางเศรษฐกิจในระดับครอบครัวของสมาชิกชุมชนเกาะกลางอยู่ในระดับร่ำรวยและมีกินมีใช้ไม่ขัดสน ดังนั้น เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา - 19 เป็นระยะเวลายาวนานหลายปีติดต่อกันถึงแม้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อเศรษฐกิจรากฐานของชุมชนตลาดน้อยและสถานะเศรษฐกิจระดับครอบครัวของสมาชิกชุมชนตลาดน้อยเช่นเดียวกับชุมชนอื่น แต่สมาชิกชุมชนตลาดน้อยก็ยังมีเงินทุนที่มาจากเงินเก็บสะสมหรือเงินออมไว้ใช้จ่ายในช่วงสถานการณ์โรคระบาดครั้งนี้ให้ผ่านพ้นไปได้ ทั้งนี้ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 ที่กลุ่มวัยแรงงานของชุมชนตลาดน้อยได้รับ ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างจากชุมชนกรณีศึกษาอีก 2 ชุมชนข้างต้นคือ หนึ่ง ความจำเป็นในการลดต้นทุนธุรกิจ สอง การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนผ่านสื่อออนไลน์ทั้งหมด สาม เกิดภาวะเครียดสะสมจากภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น เช่น อุปกรณ์ป้องกันไวรัสสำหรับทุกคนในครอบครัว ค่าอาหารเสริมเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกทุกคนในครอบครัว

ส่วนผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยผู้สูงอายุของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ หนึ่ง ค่าใช้จ่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ยาและอุปกรณ์เกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น สอง ความไม่เพียงพอต่ออุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 ทั้งหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ และอุปกรณ์ทำความสะอาดต่าง ๆ สาม การพักผ่อนไม่มีคุณภาพและเกิดความเครียดสะสม อย่างไรก็ตาม ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 ที่กลุ่มวัยผู้สูงอายุของ 2 ชุมชนคือ ชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เขตดุสิต และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันเนื่องจากเป็นชุมชนแออัดขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน มีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินในระดับครอบครัว และมีปัญหาหนี้รอกระบบ ทำให้กลุ่มวัยผู้สูงอายุของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 2 ชุมชนนี้ได้รับผลกระทบในลักษณะเดียวกันเพิ่มขึ้นมาคือ หนึ่ง การขาดรายได้พิเศษจากค่าตอบแทนในการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนและกลุ่มอาชีพในชุมชน สอง ข้อจำกัดทางการเงินในการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ยาและผลิตภัณฑ์ทางด้านสุขภาพ สาม ความวิตกกังวลต่อสถานะการเงินของครอบครัวส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต

2. ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid-19) ของสมาชิกชุมชนเมืองวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ของชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เคหะศรียาน เขตดุสิต ชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ และชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยเด็กของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ หนึ่ง การปรับตัวจากการเรียนออนไลน์เกิดข้อจำกัดหลายประการ ทั้งสมาธิในการเรียนลดลง การเข้าใจในบทเรียนลดลง และการทำการบ้านไม่ได้ด้วยตัวเอง สอง พัฒนาการทางด้านสังคมลดลง การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนลดลง การปฏิสัมพันธ์กับ

เพื่อนผ่านสื่อออนไลน์เท่านั้น ขาดการทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน มีพฤติกรรมชอบทำอะไรคนเดียว และเก็บตัวมากขึ้น สาม การทะเลาะกับสมาชิกในครอบครัว สี่ ภาวะอารมณ์แปรปรวนเกิดสภาวะเครียดสะสม

ทั้งนี้ ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยแรงงานของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ หนึ่ง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งกับเพื่อนร่วมงานและกลุ่มเพื่อนลดลง สอง การมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวมากขึ้น สาม ความวิตกกังวลทางการเงินและครอบครัวทำให้เกิดความเครียดสะสม ส่งผลต่อเนื่องถึงปัญหาสุขภาพร่างกาย

อีกทั้ง ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยแรงงานของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ หนึ่ง การปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกันลดลง สอง สุขภาพจิตใจไม่แจ่มใส สาม การทะเลาะกับสมาชิกในครอบครัวหรือเกิดความขัดแย้งกับลูกหลานบ่อยขึ้น สี่ การพักผ่อนไม่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม ด้วยความแตกต่างในเชิงบริบทสภาพแวดล้อมชุมชนตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ ที่มีความพร้อมในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานของเมืองและบริการสาธารณะต่าง ๆ ดังนั้น ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 ที่กลุ่มวัยผู้สูงอายุของชุมชนตลาดน้อยได้รับ ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างจากชุมชนกรณีศึกษาอีก 2 ชุมชนคือ ผู้สูงอายุขาดการออกกำลังกาย ซึ่งแต่เดิมสามารถออกไปนอกที่พักเพื่อออกกำลังกายในพื้นที่สาธารณะได้อย่างสะดวก

3. แนวทางปรับตัวภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา - 19

3.1 แนวทางการปรับตัวหรือแนวทางแก้ไขปัญหภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา - 19 ของชุมชนแฟลตสิริสาสน์ เคหะศรียาน เขตดุสิต

แนวทางการปรับตัวในมิติเศรษฐกิจ สำหรับกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ คือ การวางแผนการเงินและเศรษฐกิจครัวเรือน เป็นแนวทางการปรับตัวที่สำคัญ 3 ประการคือ หนึ่ง การใช้วัตถุดิบและฐานความรู้ของชุมชนเป็นฐานการผลิต ด้วยการใช้พื้นฐานทางความรู้ด้านการเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุ ประกอบกับความรู้และความชำนาญทางด้านการประกอบอาหารของกลุ่มวัยแรงงาน สอง การเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน โดยการสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานในการร่วมกันพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามความนิยมของตลาดควบคู่กับการพัฒนาช่องทางการค้าออนไลน์ สาม การกระจายรายได้สู่สมาชิกชุมชนเมือง ทั้งนี้ แนวทางการปรับตัวในมิติสังคม สำหรับกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุคือ หนึ่ง การพัฒนามนุษย์ทุกช่วงวัยตามศักยภาพของชุมชน โดยการสร้างให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มวัยและระหว่างผู้ที่มีความถนัดที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกทุกช่วงวัยในชุมชน สอง การพัฒนากลไกการบูรณาการเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นการบูรณาการชุมชนกับหน่วยงานเครือข่ายที่สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนในที่สุด

3.2 แนวทางการปรับตัวภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา - 19 ของชุมชน ตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์

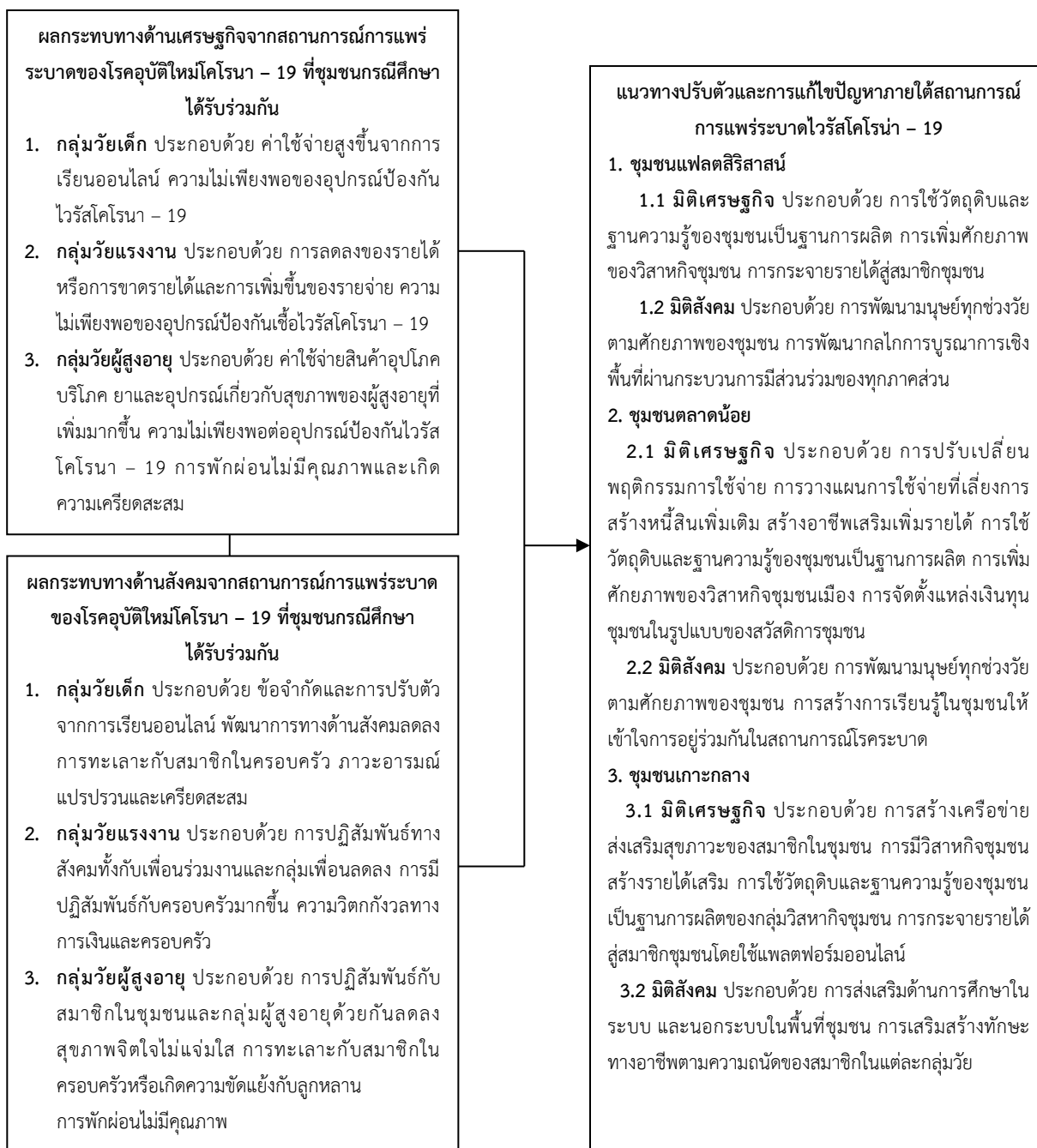
แนวทางการปรับตัวในมิติเศรษฐกิจ สำหรับกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ คือ การวางแผนการเงินและเศรษฐกิจครัวเรือน เป็นแนวทางการปรับตัวที่สำคัญ 7 ประการคือ หนึ่ง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่าย ลดค่าใช้จ่ายครัวเรือนที่ไม่จำเป็น การวางแผนการเงินในชีวิตประจำวัน และการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของครอบครัว สอง การวางแผนการใช้จ่ายที่เลี่ยงการสร้างหนี้สินเพิ่มเติม สาม สร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้และปรับเพิ่มช่องทางการตลาดมากขึ้น สี่ การใช้วัตถุดิบและฐานความรู้ของชุมชนเป็นฐานการผลิต การส่งเสริมและผลักดันให้ชุมชนตลาดน้อยเป็นแหล่งฐานความรู้ชุมชนเมือง ด้วยการพัฒนาระบบพิพิธภัณฑ์ในชุมชน ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างแพร่หลาย เปิดพื้นที่การทำกิจกรรม Workshop ต่าง ๆ เพื่อศึกษาชุมชน ร่วมกับการสร้างเป็นพื้นที่การศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาอาชีพแก่ทุกกลุ่มวัยที่สนใจเพิ่มรายได้ และสร้างแผนธุรกิจภายในชุมชนร่วมกันโดยใช้ทุนทางสังคมและทุนชุมชนที่มีอยู่จริงในชุมชนเป็นตัวตั้ง ตลอดจนดำเนินการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเมืองให้ทุกคนเป็นเจ้าของแหล่งเงินทุนของชุมชนร่วมกัน ห้า การเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนเมือง ด้วยการส่งต่อ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่ และร่วมกันขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน ทั้งในแง่ของการดำเนินงานและผลประโยชน์ที่แต่ละคนพึงได้รับอย่างเท่าเทียมกัน โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนทุกกลุ่มวัยได้ร่วมกันสร้างอาชีพในชุมชนได้อย่างยั่งยืน หก การกระจายรายได้สู่สมาชิกในชุมชน ด้วยการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนได้พัฒนาทักษะเดิมที่ตนเองถนัดและมีศักยภาพที่จะพัฒนาต่อยอดได้ รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับชุมชนอื่นและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนร่วมวางแผน พัฒนาและประสานเครือข่ายร่วมกับตลาดภายนอก เจ็ด การจัดตั้งแหล่งเงินทุนชุมชนในรูปแบบของสวัสดิการชุมชน เช่น สหกรณ์ชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการชุมชนที่จะกลายเป็นแหล่งเงินกู้ฉุกเฉินไม่มีดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและใช้ในการพัฒนาหรือลงทุนทางธุรกิจในการฉุกเฉินเป็นต้น ทั้งนี้ แนวทางการปรับตัวในมิติสังคม สำหรับกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุคือ การสร้างพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้มีความมั่นคงและปลอดภัยมากขึ้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการรับมือกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรคระบาด ปัญหาด้านเศรษฐกิจและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นแนวทางการปรับตัวที่สำคัญ 2 ประการคือ หนึ่ง การพัฒนามนุษย์ทุกช่วงวัยตามศักยภาพของชุมชน ด้วยการเสริมภูมิคุ้มกันต่อตนเอง โดยการส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพกาย สุขภาพใจ และสุขภาพทางการเงินของตนเอง เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในระยะยาว สอง การสร้างการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าใจการอยู่ร่วมกันในสถานการณ์โรคระบาด

3.3 แนวทางการปรับตัวภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา - 19 ของชุมชนเกาะ

กลาง เขตคลองเตย

แนวทางการปรับตัวในมิติเศรษฐกิจ สำหรับกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ คือ การวางแผนการเงินและเศรษฐกิจครัวเรือน เป็นแนวทางการปรับตัวที่สำคัญ 5 ประการคือ หนึ่ง การสร้างเครือข่ายส่งเสริมสุขภาพของสมาชิกในชุมชน ทั้งสุขภาพกาย ใจ สังคม โดยสร้างร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งศูนย์บริการสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มผู้นำชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม มามีส่วนร่วมในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับระบบสาธารณสุขระดับปฐมภูมิ ระบบการแพทย์ฉุกเฉิน และวิกฤต ระบบการดูแลในระยะยาว ระบบการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ระบบการเฝ้าระวังและป้องกันโรคติดต่อ สอง การปรับปรุงพื้นที่ให้กลับมาเป็นศูนย์เรียนรู้และการศึกษาดูงานด้านการสร้างรายได้ ชุมชนด้วยฐานการมีวิสาหกิจชุมชน สาม การใช้วัตถุดิบและฐานความรู้ของชุมชนเป็นฐานการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สี่ การเพิ่มศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ด้วยการสำรวจข้อมูลครัวเรือนของชุมชนเป็นประจำทุกปีที่ดำเนินการโดยชุมชนเอง เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ศักยภาพ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ทูทางสังคมและทุนชุมชน นำไปใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบสำคัญในการวางแผนการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนและการฟื้นฟูวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีทิศทาง ห้า การกระจายรายได้สู่สมาชิกชุมชนโดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและขายสินค้าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อีกทั้ง แนวทางการปรับตัวในมิติสังคม สำหรับกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ 2 ประการคือ หนึ่ง การพัฒนามนุษย์ทุกช่วงวัยตามศักยภาพของชุมชน ด้วยการส่งเสริมด้านการศึกษาในระบบ และนอกระบบในพื้นที่ชุมชนให้สมาชิกทุกกลุ่มวัยสามารถหาความรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเพียงการศึกษาในระบบเท่านั้น สอง การพัฒนามนุษย์ด้วยการเสริมสร้างทักษะทางอาชีพตามความถนัดของสมาชิกในแต่ละกลุ่มวัย ให้สอดคล้องกันทั้งความถนัด ความสนใจ และเหมาะสมกับวัย ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการหาตลาดรองรับอาชีพเสริมหรือช่องทางตลาดเพิ่มเติมให้กับสมาชิกในชุมชน

ทั้งนี้ สามารถสังเคราะห์ผลการวิจัยได้ ดังนี้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา นำมาสู่การทำความเข้าใจและเกิดบทเรียนรู้เพื่อการสังเคราะห์และอภิปรายผลต่อประเด็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา – 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยเด็กของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ การเรียนออนไลน์ที่ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น เช่น อินเทอร์เน็ตและค่าไฟฟ้า ตลอดจนความไม่เพียงพอต่ออุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา – 19 ทั้งหน้ากากอนามัย แอลกอฮอล์ และอุปกรณ์ทำความสะอาดต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วิทยา วาโย และ คณะ (2563) เรื่องการเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาด ของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน บ่งชี้ว่าการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ที่ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีความสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ อภินันท์มกุล และ คณะ (2566) เรื่องผลกระทบของโควิด - 19 ต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษา ระบุว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นที่สำคัญที่สุดในช่วงการแพร่ระบาดโควิดที่ต้องปิดโรงเรียน และจัดการเรียนการสอนออนไลน์คือ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่รุนแรงขึ้นที่มีรากจากความแตกต่างของรายได้ และการเข้าถึงอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ อีกทั้ง การวิจัยของวิลาวัลย์ พิเชียรเสถียร (2563) เรื่องอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลสำหรับโควิด – 19 ของบุคลากรทีมสุขภาพ บ่งชี้ว่า เชื้อโคโรนาไวรัสที่ระบาดไปทั่วโลกได้แพร่กระจายระหว่างคนทางการสัมผัสและทางฝอยละอองน้ำมูกและน้ำลาย ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันแบบมาตรฐานด้วยการใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล อาทิ งดมือ หน้ากากอนามัย และทิ้งทำลายอุปกรณ์ที่ถูกต้อง ทั้งนี้ ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ โคโรนา – 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยเด็กของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ การปรับตัวจากการเรียนออนไลน์เกิดข้อจำกัดหลายประการ ทั้งสมาธิในการเรียน และการเข้าใจในบทเรียนลดลง และทำการบ้านไม่ได้ด้วยตัวเอง ส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านสังคมลดลงด้วยเช่นกัน การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนลดลงและผ่านสื่อออนไลน์เท่านั้น ขาดการทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน เก็บตัวมากขึ้น การทะเลาะกับสมาชิกในครอบครัวและเกิดความเครียดสะสม สอดคล้องกับการวิจัยของ พิมสิริ ภูศิริ และ คณะ (2565) เรื่องการติดเชื้อโควิด 19 ในเด็ก พบว่า การติดเชื้อโควิด 19 นอกจากจะส่งผลกระทบต่อเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ พัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก ทำให้เกิดแนวโน้มการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและสังคม เด็กมีความทุกข์เนื่องจากเด็กขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ทั้งนี้ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา – 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยแรงงานของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ การลดลงของรายได้หรือการขาดรายได้ และการเพิ่มขึ้นของรายจ่าย ความไม่เพียงพอของอุปกรณ์ป้องกันเชื้อไวรัสโคโร

นา - 19 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ และ คณะ (2563) เรื่องผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า การระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (โควิด - 19) มีผลกระทบต่อผู้มีรายได้น้อยและคนจนมากโดยในช่วงล็อกดาวน์มีคนที่ยกเลิกงานของคนจนของกรุงเทพฯ (รายได้ต่ำกว่า 3,300 บาทต่อเดือน) ถึงร้อยละ 68.4 จากเดิมก่อนหน้านี้ที่มีสัดส่วนคนจนต่ำกว่าเกณฑ์รายได้ที่ร้อยละ 18.4 สอดคล้องกับการวิจัยในต่างประเทศของ Didier Raboisson and Guillaume Lhermie (2020) แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงของการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสที่สามารถไปสู่ประชากรทุกกลุ่มวัยได้ โดยปัจจัยความหนาแน่นของประชากรและกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อที่ปะปนอยู่ในประชากรกลุ่มวัยต่าง ๆ เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้ใหญ่ และ กลุ่มผู้สูงอายุ หรือในสถานที่ที่เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อ ตลอดจนพฤติกรรมของประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอด จึงทำให้ภาครัฐต้องตัดสินใจในการสื่อสาร กำหนดกลยุทธ์และนโยบายให้ชัดเจนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 อีกทั้ง ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยแรงงานของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งกับเพื่อนร่วมงานและกลุ่มเพื่อนลดลง การมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวมากขึ้น ความวิตกกังวลทางการเงินและครอบครัวทำให้เกิดความเครียดสะสมส่งผลต่อเนื่องถึงปัญหาสุขภาพร่างกาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมสิริ ภูศิริ และ คณะ (2565) เรื่องการติดเชื้อโควิด 19 ในเด็ก พบว่า บทบาทในครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความสับสนในบทบาทของตนเองของกลุ่มผู้ปกครองที่มีอายุอยู่ในช่วง 28 - 48 ปี นอกจากผู้ปกครองที่ได้รับเชื้อจะมีการทางกายแล้ว ยังมีความทุกข์ทรมานจากการต้องแยกจากลูก เป็นห่วงว่าจะไม่มีใครดูแลลูกในขณะที่ตนเองป่วยอีกด้วย

อีกทั้ง ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา - 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยผู้สูงอายุของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ ค่าใช้จ่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ยาและอุปกรณ์เกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ความไม่เพียงพอต่ออุปกรณ์ป้องกันไวรัสโคโรนา - 19 การพักผ่อนไม่มีคุณภาพและเกิดความเครียดสะสม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรัณยูธร เครื่องประดับ และ นิศาชล บุนผา (2566) เรื่องคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลห้วยสามพาด อำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี ระบุว่า ระดับการมีคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุในช่วงโควิด - 19 มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ อายุ โรคประจำตัว การศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่ต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แจ่มจันทร์ เทศสิงห์ และ พัทรี แวงวรรณ (2564) เรื่องบทบาทของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้ห่างไกลจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุ ถือเป็นประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อและก่อให้เกิดอาการที่รุนแรงตามมาได้เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่ร่างกายเสื่อมถอยประกอบกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว ประกอบกับ ผลกระทบทางด้านสังคมจากสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่โคโรนา – 19 (Covid - 19) ที่กลุ่มวัยผู้สูงอายุของชุมชนกรณีศึกษาทั้ง 3 ชุมชนได้รับผลกระทบเช่นเดียวกันคือ การปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้สูงอายุด้วยกันลดลง สุขภาพจิตใจไม่แจ่มใส การทะเลาะกับสมาชิกในครอบครัวหรือเกิดความขัดแย้งกับลูกหลานบ่อยขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพ อารีเอื้อ และ คณะ (2565) เรื่องการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19 พบว่า ความเข้มข้นของมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด – 19 ของภาครัฐ ส่งผลให้กิจกรรมต่าง ๆ ของผู้สูงอายุลดลงและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในที่สุด ยิ่งเมื่อมีการล็อกดาวน์ส่งผลให้การเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

(1) การพัฒนาพื้นที่ให้กลับมาฟื้นตัวทางเศรษฐกิจอีกครั้ง หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา – 19 ด้วยการใช้ฐานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนเคยร่วมกันผลิตและสามารถจัดจำหน่ายจนสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกชุมชนเมืองได้เป็นอย่างดี กลับมาสู่กระบวนการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่อีกครั้ง พร้อมกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยและแปลกใหม่กว่าของเดิม เพิ่มเติมการประชาสัมพันธ์ทางการตลาดในหลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะการใช้สื่อออนไลน์มาเป็นช่องทางการขายที่ต้นทุนต่ำ ควบคู่กับการทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความถูกต้องโปร่งใส ตลอดจนการพัฒนาไปสู่การเกิดเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนเมืองและการเกิดสวัสดิการชุมชนรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มเติมที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิกในชุมชน ที่ต่อยอดมาจากการมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเงินทุนกลางของชุมชน ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการป้องกัน ดูแล และฟื้นฟูสมาชิกชุมชนหากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในอนาคต

(2) การพัฒนาพื้นที่ให้กลับมาฟื้นตัวทางสังคมอีกครั้ง หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา – 19 ด้วยการสร้างพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนให้น่าอยู่และปลอดภัย โดยการปรับภูมิทัศน์ชุมชนใหม่ ให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน บ้านเรือนและร้านค้าของชุมชน เป็นต้น ควบคู่กับการรื้อฟื้นกิจกรรมชุมชนตามเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ให้กลับคืนมาเหมือนเช่นเดิม เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้มีกิจกรรมทำร่วมกันทั้งชุมชน ให้สมาชิกในครอบครัวได้ออกมาทำกิจกรรมตามหลักศาสนาและท่องเที่ยวงานเทศกาลของชุมชน ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนใกล้เคียงและนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนหรือสามารถเข้ามาศึกษาชุมชนได้อีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรุงเทพมหานครควรนำชุดองค์ความรู้เรื่องผลกระทบผลกระทบและแนวทางการปรับตัวของสมาชิกชุมชนเมืองในมิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา – 19 (Covid-19) หรือสถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่ ที่เป็นการศึกษาประชากรทุกช่วงวัยของชุมชนเมือง ทั้งกลุ่มวัยเด็ก กลุ่มวัยแรงงาน และกลุ่มวัยผู้สูงอายุ ที่เกิดจากการวิจัยในพื้นที่ชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร มาใช้เป็นฐานข้อมูลเชิงวิชาการในการกำหนดสร้างกลยุทธ์และแผนงานในการเตรียมการรับมือของกรุงเทพมหานคร ในกรณีการเกิดโรคอุบัติใหม่หรือโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนานโยบายสาธารณะที่จะนำไปสู่เกิดขึ้นของแนวนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่ระดับมหภาคผ่านการพัฒนาให้เกิดเป็นนโยบายสาธารณะได้ ด้วยแนวทางสำคัญคือการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้สถานการณ์การเกิดโรคระบาดหรือโรคอุบัติใหม่แห่งชาติ และสร้างให้เกิดเป็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการประเทศภายใต้สถานการณ์การเกิดโรคระบาดหรือโรคอุบัติใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะเป็นคณะทำงานระดับชาติที่ภาครัฐจัดตั้งขึ้นมา ในลักษณะของทีมวิชาการที่มาจากสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่ในทุกมิติ ทั้งมิติสาธารณสุข มิติเศรษฐกิจ และมิติสังคม ให้เกิดเป็นแนวทางการปฏิบัติทั้งในระดับนโยบายมหภาค ผ่านกระทรวงที่รับผิดชอบหลัก ระดับปฏิบัติการมีขัณภูมิภาคผ่านหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ และระดับปฏิบัติการจุลภาคผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนแนวทางปฏิบัติในระดับฐานรากผ่านชุมชน

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปสามารถขยายมิติในการศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์การเกิดโรคอุบัติใหม่เพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางการปรับตัวหรือหาแนวทางการรับมือและเตรียมพร้อมในการเกิดโรคอุบัติใหม่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- แจ่มจันทร์ เทศสิงห์ และ พิชรี แวงวรรณ. (2564). บทบาทของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุให้ห่างไกลจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา*. 7 (2), 19 – 36.
- พิมสิริ ภูศิริ, นภัสวรรณ นามบุญสร และ เต็มฤทัย ภูประดิษฐ์. (2565). การติดเชื้อโควิด 19 ในเด็ก. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ สสอท*. 4 (1), 1 – 13.

- วรธา มงคลสืบสกุล. (2565). แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงหลังยุคโควิด – 19. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 8 (1), 267 – 282.
- วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน, *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*. 14 (34), 285 – 298.
- วิลาวัณย์ พิเชียรเสถียร. (2563). อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลสำหรับโควิด – 19 ของบุคลากรทีมสุขภาพ, *วารสารการปฏิบัติการพยาบาลและผดุงครรภ์ไทย*. 7 (1), 7 – 24.
- ศรัณยูธร เครื่องประดับ และ นิศาชล บุปผา. (2566). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลห้วยสามพาด อำเภอประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการพยาบาล สุขภาพ และการศึกษา*. 6 (2), 1 – 14.
- สุภาพ อารีเอื้อ และคณะ. (2565). การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุไทยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*. 16 (4), 421 – 436.
- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์. (2563). ผลกระทบทางสังคมจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และวิกฤตเศรษฐกิจ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อมรรัตน์ อภินันทมกุล, ประสพโชค มั่งสวัสดิ์ และ ศาสตรา สุดสวัสดิ์. (2566). ผลกระทบของโควิด - 19 ต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษา. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*. 10 (1), 51 – 69.